

Ker v njegovi domači deželi ni bilo dela in opravila, ki bi mu bilo všeč, je potoval najprej v Kreto, potem v Šparto, da bi spoznal Likurgove naprave. Potem je zapustil Grecijo, in se je podal na spodnje Laško, kjer so bile gerške naselbine. Prebivavci teh mest so skerbeli za učenost in odgojevanje; to dopade modremu, in izvolil si je mesto Kroton v stanovitno prebivanje. Pitagora je spoznal veliko moč in veljavo družb, ktere veže med sabo red in postava. Šola, ktero je začel, je bila taka družba; podlaga njena je bila v verskem smislu, značaj njen pa, kakor velike družine. Ni sprejemal slehernega v svojo družbo, in ktereга je sprejel, poskušal ga je na tanko. Naloženo jim je bilo, da naj si marsikaj pritergujejo v spanji, obleki in hrani, in gledali so tudi na to, če ni kateri vdan ošabnosti, lakomnosti in nezmernosti; te tri napake so bile Pitagoru naj večji nasprotki vsake višje dušne omike. Čas za poskušnjo je bil 3 leta; niso pa sprejemanca ločili od drugih, temuč le opazovali so ga bolje. Tisti, kteri so prestali to skušnjo, prestopali so v višji razred; molčati je bila tukaj poglavitna dolžnost. Podučevanje na tej drugi stopnji je bilo poglavitno v veri, posebno kar zadeva nektere skrivnosti; čenčanje se s tem ne zлага. Tedaj je bilo to molčanje le pri podučevanji v veri, nravi, ne pa v drugih. Pitagora je mogel tukaj veljavo imeti, ako je hotel, da je njegovo podučevanje segalo do serca, čislali so ga tudi njegovi učenci toliko, da so nehali vsi prepiri pri besedah: „Tako je rekel“. Molčanje in resnobna tihota je bolj vgodna za premišljevanje verskih misel. Kjer je duh zbran, tam vlada tudi mir in molčečnost.

(Dalje sledi.)

Pomenki

o

slovenskem pisanji.

VIII.

U. Iskati — ali je povsod znan ta glagol?

T. Kar vem, je v navadi le bolj pri zahodnjih Slovanih, zlasti med Slovenci; iskati svéta, pomoči, denarjev na pódodo; iskati se (einander suchen, gesucht werden); pri lovcih iskati t. j. slediti; — iskati gem. suchen, stsl. ogerskosloven. verlangen, quærere, petere, daher ištere, gem. štère, der da

etwas verlangt, der Bettler — pravi Murko; obiskati, poiskati preiskati i. t. d. V českem je jískati ali jiskáti samo še v pomenu: komu v glavě vši!

U. V tem je tudi med Slovenci naj navadniši: poisči mi poisči — pravijo oče materi ali mati hčeri —, tako me glava serbi!

T. V serbskem pomenu a) petere (verlangen) in b) quærere (suchen), sicer pišejo rají tražiti, pitati, starati se i. t. d.; iskati ali biskati koga (legere pediculos); morebiti bi se res tudi v slovenskem dalo ločiti a) notranje djanje (petere, studere, verlangen, zu erlangen streben), pa b) vnanje (quærere, suchen, aufsuchen)?

U. Kako je v staroslovenskem?

T. Iskati (iskù et istù, išteši, raro iskajù, iskaješi) česo quærere; perscrutari; izco fris. ahd. eiscôn nhd. heischen lit. ješkoti let. êskat e scr. i — piše Miklosië.

U. Ali ima staroslovensčina tudi glagol obiskati (besuchen)?

T. V tem pomenu ne; ima le obiskati t. j. scrutari; tangere, palpare. Tudi drugi Slovani tega nimajo, obiskati jim je posétiti, poséštati; naš glag. obiskati je narejen po nemškem besuchen. Prav piše o tem Metelko: „posétiti, iterativ posécáti (poséšcáti) heisst besuchen auch noch im Russischen (vergl. šetati). Wir sagen: bolnika obiskati, der Kroat: bolnika pohoditi, der Serbe: bolnika oblaziti. Wer drückt sich richtiger aus? — So weichen wir von einander ab, wo wir den alten Ausdruck verloren haben“.

IX.

U. Slediti, si djál, se glasi lovcem iskati (suchen), in pes, ki zna dobro slediti (Spürhund), se zove v rusovskem iščejka t. j. iskač, česki slednik ali slidník, čes. polj. serb. tudi vízel, vízle — vízleta (vid. Cigale). Ker je ta glagol tolikanj imeniten za naše časnikarje, pa se ga nekaj časa skoraj ogibajo, pomeniva se torej o njegovi pravi rabi nekoliko.

T. Res se ga ogibajo novičarji posebno od l. 1858, kar je bilo brati v Glasniku: »V razgovoru zastran pravilne rabe doveršivnih in nedoveršivnih glagolov, ki so ga Novice ne sila davno raznesle po slovenskem svetu, bilo je na široko razloženo, da kakor se doveršivni glagoli v naznanivniku (Indicativ) sedanjega časa ne prilegajo pravemu sedanjemu času, tako tudi sedanje-časni naznanivnik nedoveršivnih glago-

lov ne služi za naznambo prihodnjega časa. Temu pravilu nasproti slovenski časniki radi svoje večje sestavke prekrajajo z opombo »dalje sledi« (continuatio sequitur), »konec sledi« (finis sequitur). Kdor se derži pravega pomena teh besedic, mora liste preobračati in prebirati, da bi našel, kje nek tiči ta sledeči (sequens, non secuturus) drugi konec sestavka, ali na zadnje se prepriča, da v resnici ne sledi, ampak da menda še le bode sledil. Bolje bi bilo tedaj reči: »na dalje drugikrat, na dalje prihodnjič, drugikrat kaj več, dalje pride, ali (k večemu) bo sledilo«. Tako nahajamo v Slovenskem Romarju prav: »drugo leto na dalje«. K temu ima spodej opombico: Nemcu služi »Fortsetzung folgt« für »wird folgen«, kakor se pravi: »Der Vater folgt dir binnen drei Tagen nach« namesto — »wird folgen«. Nemec pa govori takó, zató ker nima glagolov versivnih in doversivnih, kakor Slovenec. (M. C.)

Koj v naslednjem listu se bere: »V zadnjem »Glasniku« je bil opomnil gospod M. C., da naši časniki napek tergajo sestavke z opombami: »dalje sledi« in da to ni prav. Jaz tudi ravno tako sodim; le toliko bi še pristavil, da je slovenskim pisateljem glagol: »slediti« verstnik glagolu: »terjati«, ker v obeh enako radi nemčujejo«. »Slediti«, kolikor je meni znano, pri nas nema družega pomena, kakor: »spüren«, pa ne »folgen«. Samo besedice: »poslednji, poslednjič, naposled, (naslednji)«, imajo nekoliko v sebi tiste misli, ki je v nemškem glagolu: »folgen«. Tedaj ni prav: »koze so se vernile, kamor jim J. ni mogel vedno slediti«; t. j. »wohin ihnen J. nicht immer folgen konnten«. Reči bi se imelo: »kamor J. ni mogel vselej za njimi«. Dalje beremo: »reče in pade pred kupcom na tla, in midva slediva njegovemu izgledu« — wir zwei folgten seinem Beispiele. Slovenski bi bilo: »pade pred kupcom na tla, midva pa ravno tako«. (F. Levstik.)

In str. 619 je tole: Slediti. Zastran »dalje sledi« naj povem še to, da neki kmet, ki je prvič bral neke slovenske novice, ni umel, kaj je to: »dalje sledi« — očitno znamenje, da to ni prav po naše, čeravno ste obe besedi domači.

U. In po vsem tem še ti vedno pisariš: „dalje sledi, konec sledi!“ Ali ne veš, da se to pravi: vozu narodne omike kolesa zavirati? In če se godí to na zelenem drevesu, kaj se bode godilo ondaj — na drugem?

T. Godí se res na zelenem drevesu — Slovanom sploh, da se jim voz narodne omike zavira, in da se tudi v tem le malo vjemajo. Tako pišejo p. hrov. serb.: dalje — konac, dalje drugiput, dalje če slediti ali sledit če dalje, konac sledi ali če slediti; rus. daljše bude, prodolženie, do slédujuščago Nr. 2; slovašk. dokončenje, pokračovanje ali pokračovanje nasleduje; čes. pokračování (krak — korak t. j. Fortschreitung, Fortsetzung) in dokončení; serb. ali vendsk. prihodnje skončenje; sloven. dalje sledi, nasleduje, pride i. t. d.

U. Iz vsega tega je viditi, da se drugim Slovanom nič

bolje ne godi. — Kaj mi torej svetuješ, in kaj misliš storiti v prihodnje ti, da ne bom „tepen s starim kopitom“ jaz, in da tebi ne porekó, da ti maha „kita“ do križa?!

T. Nočem preiskovati, ali je vse res, kar sva brala poprej, ali ne; to pa rečem, da pomeni glagol sléditi (slédovati, na- po-sledovati) 1) v staroslovenskem a) investigare, b) sequi (slédovanjeje consecutio, po sledovanju ordine, sléd' vestigium, i. t. d. v' sled, iti — hoditi v' ali po slédu sequi — Mikl.); 2) tudi v družih slovanskih jezikih; 3) ravno tako v novoslovenskem (sled, a ali ú Spur, Folge; nasledovati komu in koga — Metelko; komu, koga in za kom — Murko v pomenu spüren, folgen, nachfolgen, nachahmen); 4) da smo zložno napredovaje tudi Slovenci nekterim besedam vsled novih reči pomen razširili; 5) da iz bistva doveršnih in nedoveršnih glagolov sledi, da gre po vseh časih in naklonih terpeče, nedoveršeno djanje ali stanje (jaz rečem: tudi pisanje) sploh z nedoveršnimi glagoli dopovedovati — Janežič §. 387; in če vse to nič ne zdá, povem naposled 6) da na -i v „dalje ali konec sledi“ naglaska ne devam, ter rabim glagol slediti v prav slovenskem in sicer ožjem pomenu (spüren, suchen). Ali torej nemčujem ali slovenčujem?

U. O ti zeléno drevo — kaj ti poveš?! Torej — kakor pes zajca sledi ali lesico, in gre po sledu ali za sledom, tako bravec ali, če raji slišiš, čitatelj moj! slédi dalje spis ali sestavek, ki te mika, v tej ali drugi knjigi, v tem ali prihodnjem, naslednjem in poslednjem listu, dokler ga dobiš dalje ali konec sam, kakor pes zajca, lesico ali celo medveda! — Ker je tedaj a) velevnik ali velevni naklon že po svojem bistvu prihodnjega pomena, ker se imá djanje, ki ga veleva, še le zgoditi ali dopolniti, in b), ker se nemški „man“ tolikrat lahko sloveni z drugo edinjo osebo, in c) ker nam oblika 2. osebe služi tudi za 1. in 3., ondaj — o človek! bodi si kterikoli (jaz, ti ali on), slédi po pismu, po časniku ali po bukvah dalje, slédi konec, kakor sledi pes zajca, in novičarji in časnikarji slovenski, nikar se ne anajte pisati ili tiskati kadar koli je treba: „dalje — konec, dalje ali konec sledi ali sledi dalje — konec“!